Buro Maerlant

Landschap, Ecologie & Ruimtelijke Ordening

BM-NOTITIE 2020

Valkenswaard Maastrichterweg 255

Mitigatieplan gewone dwergvleermuis en de huismus (definitief)

J. van Suijlekom, 24 november 2020

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het plangebied Maastrichterweg 255 te Valkenswaard is blijkens onderzoek in seizoen 2017 een zomerverblijfplaats (tussenverblijf) van de gewone dwergvleermuis en zijn vier nesten van de huismus aangetroffen (rapportage nader onderzoek broedvogels en vleermuizen, Buro Maerlant 16 december 2017, zie aldaar). De verblijfplaatsen zijn aangetroffen in een bedrijfswoning (figuur 1). Men is voornemens een hoogwaardige verblijfsaccommodatie met ondergeschikte horecafaciliteiten te realiseren, waarbij de huidige bebouwing wordt gesloopt. Het plangebied wordt landschappelijk ingepast en krijgt een parkachtige groene uitstraling.

Figuur 1
Globale begrenzing van het plangebied in rood op een luchtfoto van Bing Maps. Blauw= locatie bedrijfswoning.

Ten behoeve van het plan is op basis van de resultaten uit het nader onderzoek het volgende geadviseerd (citaat rapport):

"*Geadviseerd wordt voorafgaand aan de ingrepen een mitigatieplan op te stellen met in detail de te nemen maatregelen voorafgaand en tijdens de sloop. Indien gehandeld wordt conform dit mitigatieplan worden effecten voorkomen. De provincie Noord-Brabant stelt, dat als effecten kunnen worden voorkomen, voor het tijdelijk wegnemen van verblijfplaatsen geen ontheffing benodigd is (mitigatieplan / werkprotocol). Teven dienen permanente voorzieningen te worden aangebracht in de nieuwe situatie. Met een juiste aanpak is geen ontheffing nodig. Aanbevolen wordt de werkzaamheden uit te laten voeren onder ecologische begeleiding*".

In onderhavig plan zijn de beschermdende maatregelen uitgewerkt. Tevens zijn zorgplichtmaatregelen opgenomen voor flora en fauna algemeen.

2 Beschermende maatregelen

2.1 Bieden van een tijdelijk alternatief t.b.v. de sloop

Ter overbrugging van de periode tussen de sloop en realisatie zijn reeds in seizoen 2017 tijdelijke kasten aangeboden: 8 vleermuiskasten, waavan 4 klein formaat en 4 middelformaat , en 10 huismussenkasten (type met 3 nestelplekken / compartimenten) geclusterd op kale stammen van bomen aangebracht aan de randen van het plangebied. De aangetroffen gewone dwergvleermuizen en de huismussen hebben reeds ruim twee seizoenen aan deze alternatieven kunnen wennen. Op onderstaande afbeelding (figuur 2) staan de locaties van de tijdelijke voorzieningen weergegeven, zie aldaar.

Figuur 1
Locaties tijdelijke voorzieningen. Blauw = vleermuiskasten klein formaat, geel = vleermuiskasten middel formaat. Grijs = clusters huismussenkasten.

2.2 Mitigerende maatregelen voorafgaand aan en tijdens de sloop

Door de tijdige uitvoer van de maatregelen uit 2.1 hebben dieren reeds twee seizoenen kunnen wennen aan de tijdelijke voorzieningen. Bij uitvoer van de sloop is inmiddels sprake van gewenning van drie seizoenen.

De werkzaamheden vinden plaats onder de volgende condities:

- De sloop en/of het ongeschikt maken van de bebouwing vindt plaats buiten de broedperiode en winterrust (slaapplekken) van de huismus en buiten de winterrust van vleermuizen: tussen 15 augustus en 15 november (uiterlijk eind november bij mild weer).
- Tijdens de uitvoer zijn op dat moment alleen vleermuizen een aandachtspunt, daar aanwezige huismussen tijdens het vleermuis vrij maken conform onderstaand stappenplan zelfstandig uit (kunnnen) wijken naar de omgeving.
- De bebouwing wordt vrij gemaakt van vleermuizen in de actieve periode tussen 15 augustus en uiterlijk eind november;
- Temperaturen in de vooravond bedragen minimaal 6 °C, er is géén nachtvorst;
- Er is geen sprake van regen en of sterke wind.
- Een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis bepaalt het tijdstip van uitvoer.
- Opmerking: De overig te slopen opstallen waar geen vleermuizen en huismussen zijn aangetroffen worden, omdat algemene vogels broedend aanwezig kunnen zijn eveneens, in deze periode gesloopt.

De volgende stappen worden doorlopen:

1. Instructie aannemer

Voorafgaand aan het vleermuisvrij en ongeschikt maken van de bebouing wordt de aanpak op locatie met de aannemer besproken en worden door de deskundige vleermuizen en de huismus instructies gegeven. Hierbij is de bouwkundige kennis van de aannemer belangrijk en wordt gezamelijk ‘in het werk’ de exacte aanpak bespoken om het gewenste einddoel te bereiken.

2. Preventief aanlichten van de bebouwing

Voorafgaand aan het ongeschikt maken van de bebouwing worden alle gevels voor de duur van één nacht fel aanschijnend verlicht. Dit vindt plaats vanaf 2uur ná zonsondergang totdat het volledig licht is. Vleermuizen zullen door de verlichting niet terugkeren en de bebouwing is met vrij grote zekerheid vrij van vleermuizen.

3 Ongeschikt maken bebouwing en vleermuis vrij maken

Het ongeschikt maken, vindt plaats onder toezicht van de betrokken ecoloog, waarbij de ecoloog de werkzaamheden na uitvoer controleert. Voorafgaand aan de feitelijke sloop wordt de bebouwing op de volgende wijze ongeschikt gemaakt voor vleermuizen (en de huismus):

- Betimmeringen en rolluiken worden verwijderd. Dakpannen worden verwijderd en de spouw wordt open gelegd, óf muren worden voorzien van grote tochtgaten. Regen, daglicht en wind krijgen op dat moment vrij spel.
- De betrokken deskundige beoordeelt de werkzaamheden na uitvoer.

» De bebouwing wordt in deze staat voor de duur van 5 dagen ongemoeid gelaten, zodat weersinvloeden hun werk kunnen doen. Daarná vindt door de betrokken ecoloog inspectie plaats op de aanwezigheid van eventuele vleermuizen. Ná uitvoer geeft de ecoloog de bebouwing vrij voor de sloop.
» Indien sloop op dat moment nog niet mogelijk of gewenst is, wordt de bebouwing ontoegankelijk gemaakt voor vleermuizen en de huismus. De precieze methode wordt in overleg met de aannemer bepaald en in een verslag vastgelegd. De resultaten van het ontoegankelijk maken worden ná uitvoer door de ecoloog gecontroleerd. Doordat de woning ontoegankelijk is, is sloop op dat moment ook in een andere periode van het jaar mogelijk. De algemene zorgplichtmaatregelen broedvogels blijven echter van kracht, daar vogels op de meest uiteenlopende plekken kunnen broeden. Vastgesteld dient te worden dat er op het moment van sloop geen broedende vogels aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

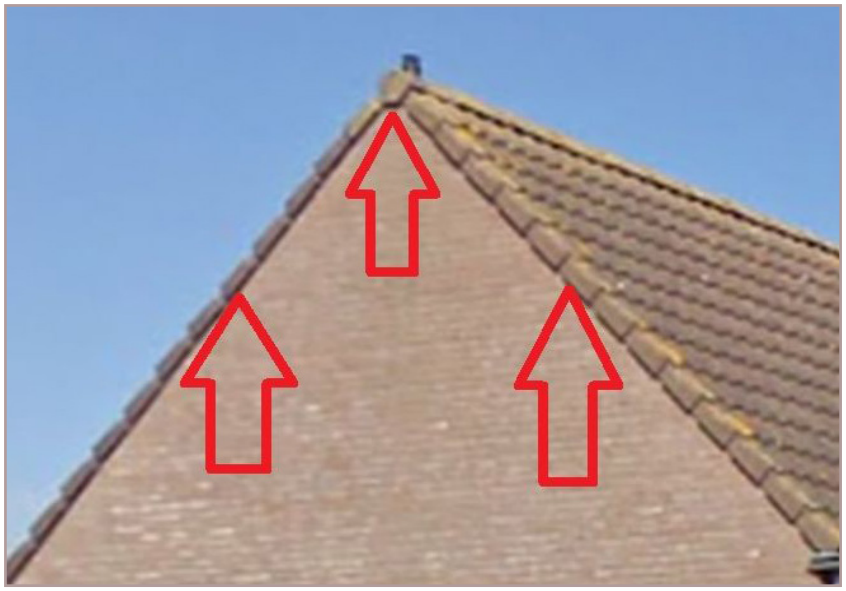
4. Sloop

Gedurende de sloop zijn een aantal aantal aandachtspunten van toepassing:

» Aan de eisen uit 3 is voldaan. Het te slopen object is vleermuisvrij en ongeschikt gemaakt en na beoordeling vrijgegeven door de ecoloog.
» Bij sloop in de actieve periode van vleermuizen, wordt met de werkverlichting rekening gehouden met de foerageermogelijkheden voor vleermuizen. Werkverlichting wordt beperkt tot de werkvakken zelf, dusdanig dat de omgeving voldoende donker blijft.
» Indien tijdens de sloop vleermuizen worden aangetroffen, worden werkzaamheden stilgelegd en wordt per direct een ecoloog ingeschakeld om de situatie te beoordelen en eventuele stappen te ondernemen (wegvangen / inzet dierenambulance). Gebouwdelen worden eventueel geïnspecteerd, waarna gecontroleerd verder wordt gesloopt.

2.3 Treffen duurzame alternatieven in de nieuwe situatie

In de nieuwe situatie worden in samenspraak met een ter zake deskundige permanente voorzieningen getroffen voor vleermuizen en de huismus. Reeds bekend is, is dat het te realiseren hoofdgebouw zich niet leent voor beide soorten. Als alternatief is gekozen voor het ge-

Figuur 3
Voorbeeld van schuine kopgevel met voor vleermuizen toegankelijke kantpannen.

schikt maken van een bijgebouw voor de huismus en de realisatie van een faunatoren voor vleermuizen op de plek zoals weergegeven in de verbeelding van het bestemmingplan.

In het bijgebouw (nieuwbouw) bestaan maatregelen uit:

- Voor de huismus wordt een toegankelijk en geschikt pannendak gerealiseerd, vergelijkbaar met de oude situatie, óf worden neststenen in gevels aangebracht: minimaal 10 stuks onder een goot of een overstek.
- Het dienen gevels te zijn die niet in de volle zon staan vanwege de kans op oververhitting van de nesten. Een overstek (bij het toepassen van neststenen) kan eventueel zorgen voor voldoende schaduw.

Voor vleermuizen wordt een faunatoren ontworpen en gerealiseerd. In het ontwerp en bij de uitvoer dient men de volgende uitgangspunten te hanteren:

- De faunatoren komt op de aangegeven locatie zoals weergegeven in de verbeelding. Deze locatie is op voldoende ruime afstand van het hoofdgebouw en in een donkere omgeving in een half open parkachtige setting. De omgeving van de faunatoren dient vrij te zijn van opgaande beplantingen, zodat overschaduwing wordt voorkomen.
- De toren heeft een vloeropervlak van 2 x 2 meter: 4 m2. De hoogte van nestelplekken en in - uitvliegopeningen van vleermuizen bedraagt minimaal 4 meter. De nokhoogte bedraagt maximaal 5 meter conform de regels.
- De toren wordt opgetrokken uit donker gekleurde ruwe baksteen. Muren zijn half steens en worden voorzien van een luchtspouw van circa 3 - 4 cm. Bij het mestelen laat men de resten mortel bij de voegen aan de binnenzijde zitten. Valspecie wordt nadrukkelijk verwijderd. De luchtspouw laat men doorlopen tot circa 50 cm (of meer) onder maaiveld, zodat deze in koude perioden vorstvrij is.
- De toren wordt voorzien van een flauw hellend pannedak met op het zuiden en noorden een spits toelopende gevel. Bij de spitse kopgevels worden kantpannen toegepast, die vleermuizen toegang geven tot de spouw via de onderzijde van de kantpannen (zie figuur 2). Tevens worden per gevel 2 extra openingen aangebracht bijvoorbeeld door het toepassen van voldoende ruime open stootvoegen.
- Bij de gevels aan de westzijde en oostzijde wordt een goot aangebracht voor de afwatering. Direct onder de goten (hoogte circa 4 meter) worden eveneens twee in- en uitvliegopeningen aangebracht die de vleermuizen toegang geven tot de spouw aan deze zijden.
- Het ontwerp wordt uitgevoerd in samenspraak met een ter zake deskundige vleermuizen en dient zoveel mogelijk onderhoudsvrij te zijn. De toren dient via luik toegankelijk te zijn voor inspectie / onderhoud.

2.4 Overige zorplichtmaatregelen t.b.v. de uitvoer

Voor de uitvoer van de ingrepen zijn onderstaande zorplichtmaatregelen zoals verwoord in de voor het plan opgestelde quickscan van toepassing (overgenomen uit rapportage Tritium Advies BV., 24 april 2017).

Broedvogels algemeen

Algemeen voorkomende soorten zonder jaarrond beschermd nest kunnen blijven broeden in de directe omgeving van het plangebied. Indien broedende vogels in de directe omgeving van

het plangebied aanwezig zijn, kunnen verstorende werkzaamheden zoals sloop- en bouwwerkzaamheden of een verwijdering van beplanting mogelijk echter niet plaatsvinden zonder hinder te veroorzaken. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Indien er op deze manier wordt gehandeld, treden er geen nadelige effecten op ten aanzien van deze categorie vogels. Wanneer de werkzaamheden in het geheel plaatsvinden in de minst kwetsbare periode (tussen begin oktober en half februari) worden eveneens geen nadelige effecten verwacht. Dit laatste verdient derhalve aanbeveling. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd op bovenstaande wijze, zullen er geen nadelige effecten optreden ten aanzien van algemeen voorkomende vogels zonder jaarrond beschermd nest.

Amfibieën en vissen
Werkzaamheden in c.q. aan waterlichamen dienen in beginsel te worden uitgevoerd in de periode van eind augustus tot 1 november, met een voorkeur voor de maand oktober. Dit is namelijk de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen en amfibieën. Bovendien hebben water- en oeverplanten in deze periode zaad gezet. In de maanden november en december kunnen deze werkzaamheden eveneens plaatsvinden mits de winterrust van vissen en amfibieën nog niet is ingetreden (afhankelijk van weersomstandigheden), een en ander ter nadere beoordeling door een deskundige.

Werkzaamheden aan een waterlichaam moeten op zo'n manier worden uitgevoerd dat het water en de daarin voorkomende zaden en dieren kunnen terugstromen naar het waterlichaam. Op plaatsen waar bijvoorbeeld de voortplanting van de meerkikker of middelste groene kikker wordt vermoed, dienen werkzaamheden pas na 1 oktober te worden uitgevoerd. De maand oktober is tevens de minst kwetsbare periode voor vissen zoals bijvoorbeeld de kleine modderkruiper.

Soorten algemeen inclusief grondgebonden zoogdieren
Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Als "veilige" periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half oktober tot eind november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Bovendien zijn de houtduiven uit het laatste legsel dan ook uitgevlogen.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

3 Effecten

Sloop

Door de sloop van de bebouwing zal de fysieke verblijfplaats (tussenverblijf) van de gewone dwergvleermuis en vier nesten van de huismus binnen het plangebied (tijdelijk) worden weggenomen. Echter doordat reeds vroeg in seizoen 2017 vervangende voorzieningen worden getroffen in de vorm van vleermuiskasten en mussenkasten (zie 2.1), is geen sprake van verlies van functionaliteit. Binnen het huidige territorium kunnen deze tijdelijke voorzieningen door beide soorten in gebruik worden genomen. Schade aan individuen tijdens de sloop wordt voorkomen met de maatregelen uit 2.2, zie aldaar. Naast de getroffen tijdelijke kunstmatige voorzieningen is er voor beide soorten vrij waarschijnlijk reeds voldoende alternatief in de omgeving, zoals hieronder verwoord.

Gewone dwergvleermuis

Blijkens het nader onderzoek is de gewone dwergvleermuis niet het gehele seizoen in het plangebied aanwezig, daar sprake is van een tussenverblijf. De kans is dan ook groot dat de vleermuizen na de sloop uitwijken naar gekende verblijfplaatsen binnen het territorium / netwerk van verblijfplaatsen.

Huismus

De aangetroffen huismussen maken onderdeel uit van een grotere groep in de omgeving van het plangebied. De kans is dan ook groot, dat de aanwezige huismussen zich in plaats van gebruik te maken van de kasten, zich spontaan aansluiten bij de groep mussen in de omgeving.

Om hierboven genoemde redenenen is géén sprake van een negatief effect op de gewone dwergvleermuis en de huismus.

Realisatie

Gedurende de realisatie van de nieuwbouw, is de bebouwing in het plangebied zelf logischerwijs niet geschikt als verblijfplaats. De vervangende kasten voorzien in een tijdelijk geschikt alternatief. In de actieve periode van vleermuizen (maart t/m november) dient men met de bouwverlichting rekening te houden met vleermuizen. Verlichting wordt voor dit doel beperkt tot de werkvakken zelf. Indien de huismus van de nestkasten gebruik maakt, wordt in de de omgeving van de nestkasten in de broedperiode (maart - uiterlijk medio augustus) niet gewerkt met zwaar materieel.

De nieuwe situatie

In de nieuwe situatie worden verblijfplaatsen middels een geschikt bijgebouw en een fauna-

toren gecreëerd conform 2.3. Voor de gewone dwergvleermuis en de huismus wordt op deze wijze een duurzaam alternatief geboden. Er is geen sprake van een permanent negatief effect.

4 Conclusie en advies

In het plangebied is een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en zijn nesten van de huismus aanwezig. Deze zullen door de sloop tijdelijk worden weggenomen. Met de maatregelen uit dit mitigatieplan wordt zorgvuldig gehandeld, worden negatieve effecten voorkomen en is sprake van behoud van functionaliteit.

Middels dit mitigatieplan wordt een juiste uitvoer van de sloop geborgd. Geadviseerd wordt voor de realisatiefase een ecologisch werkprotocol op te stellen om schade aan flora en fauna (zorgplicht) tot een minimum te beperken bij bijvoorbeeld grondwerk en het toepassen van werkverlichting. Hierin dienen tevens de maatregelen uit 2.4 te worden opgenomen. In dit protocol zullen ook details worden opgenomen van de te treffen voorzieningen in de nieuwbouw, inclusief de uitvoer van de faunatoren.

Buro Maerlant Dorpsstraat 17 4271 AA Dussen
T 085 877 86 85
E info@BuroMaerlant.nl I www.BuroMaerlant.nl
KvK 69667705